

DGO.V.053.1.2020.JK

Warszawa, dnia 29-04-2020 r.

1141530.3617384.2804930

Szanowni Państwo,

w związku petycją z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie podjęcia działań, w tym o charakterze legislacyjnym, dotyczących historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, objętych przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą POŚ, poniżej przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Działka o nr ewid. 795/113 zlokalizowana przy ulicy Przemysłowej 14 w Trzebinie, położona jest na terenie po byłych Zakładach Metalurgicznych w Trzebinie, których działalność została zakończona w latach 90 XX wieku, a obecnie tereny te znajdują się we władaniu osób fizycznych, różnych firm, ale także częściowo Gminy Trzebinia oraz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę Chrzanowskiego.

W przesłanym przez Starostę Chrzanowskiego wykazie potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi znalazły się 92 działki po byłych Zakładach Metalurgicznych Trzebinia, w skład których wchodziły:

- huta cynku i ołowiu;
- fabryka kwasu siarkowego;
- huta magnezu;
- huta ogniowa miedzi;
- produkcja proszków metali;
- produkcja srebra.

Źródłem informacji dla umieszczenia terenów w wykazie było dla Starosty, opracowanie Alicji Kot-Niewiadomskiej pt. „Uwarunkowania geologiczne zagospodarowania terenu poprzemysłowego Zakładów Metalurgicznych „Trzebinia” w Trzebinie” (Wydawnictwo Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN, Kraków 2014 r.).

W stosunku do ww. działek znajdujących się w ww. wykazie wszczęto 48 postępowań w sprawie wydania decyzji o dokonaniu wpisu do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, o potencjalnym historycznym zanieczyszczeniu powierzchni ziemi. W trakcie prowadzonych postępowań, zwracano się do władających powierzchnią terenów wskazanych w wykazie, jako terenu potencjalnie zanieczyszczonego o informacje czy na danym terenie prowadzona jest aktualnie działalność i jakiego rodzaju jest to działalność, oraz czy przeprowadzone były badania gleby i ziemi, które wykluczałyby lub potwierdziły występowanie historycznych zanieczyszczeń. Zasadniczo władający terenem nie posiadali ani

nie wykonywali badań jakości powierzchni ziemi (jedynie w jednym przypadku badania takie zostały wykonane, jednak ze względu na niewłaściwą głębokość poboru próbek oraz przyjętą wodoprzepuszczalność gruntu stwierdzono, że nie stanowią one podstawy do uznania, iż nie występuje potencjalne historyczne zanieczyszczenie).

Dotychczas 41 postępowań zakończyło się wydaniem decyzji o wpisie do rejestru. Ponadto 4 postępowania są w toku, w tym sprawa dotycząca wpisu potencjalnego historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi terenu działki nr ewid. 795/113 w Trzebini, dla której jako władającego w wykazie ujawniono spółkę Polagmet sp. z o.o. z siedzibą w Trzebini. Przedmiotowe postępowanie nie zostało jeszcze zakończone, głównie z tej przyczyny, że przedstawiciel Spółki nie podejmuje korespondencji w sprawie. Wskazać należy, że na działce o nr ewid. 795/113 znajdowała się część Zakładu Mas Ferrytowych (produkcji proszków metali), w tym budynek magazynowy oraz dwa budynki produkcyjne.

Wyjaśnienia wymaga, że zgodnie z art. 101d ustawy POŚ, zadaniem starosty jest dokonywanie identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, sporządzenie ich wykazu oraz przekazanie wykazu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska.

Starosta dokonuje identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi wykorzystując wszelkie dostępne informacje dotyczące zanieczyszczenia środowiska oraz działalności gospodarczej prowadzonej na terenie powiatu. Starosta ustala działalność mogącą być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie przed 30 kwietnia 2007 r., tzn. ustala działalność mogącą z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, ustala listy substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub ziemi jest spodziewane oraz analizuje dostępne informacje na temat zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi.

Oprócz, wskazanych w § 8 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. *w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia gleby i ziemi* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1395), źródeł informacji istotnych dla oceny zagrożenia zanieczyszczeniem gleby lub ziemi, starosta może wykorzystać również wszelkie inne źródła informacji o działalności powodującej zanieczyszczenie gleby i ziemi oraz dostępne dane na temat istniejących zanieczyszczeń. Każdy teren jest unikalny i różni się pod względem dostępności danych archiwalnych. Potencjalnymi źródłami informacji mogą być: archiwum starostwa (np. rejestry prowadzone przez starostów zawierające informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby lub ziemi), informacje Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska z kontroli podmiotów, w tym o stwierdzonych naruszeniach i nieprawidłowościach.

Na podstawie art. 101c ust. 3 pkt 1 ustawy POŚ, dokonując analizy wykazów potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi przekazanych przez starostów, regionalni dyrektorzy ochrony środowiska wydają decyzję o wpisie o potencjalnym historycznym zanieczyszczeniu powierzchni ziemi do rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Wobec powyższego należy wskazać także, że starosta oraz regionalni dyrektorzy ochrony środowiska nie muszą dokonywać analizy pomiędzy stanem zanieczyszczenia ziemi w przeszłości, a wpływem obecnego sposobu użytkowania danego terenu, który może wpłynąć pozytywnie lub negatywnie na ewentualne zanieczyszczenia. Ponadto, taka analiza nie jest możliwa na etapie prowadzenia postępowań w sprawie potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Zatem, jeżeli analiza dostępnych informacji wskazuje na możliwość występowania zanieczyszczenia, a brak jest stosownych i pełnych wyników badań, bądź jeżeli są wyniki badań wskazujących na zanieczyszczenie, których jednak nie można uznać za aktualne, to w takich przypadkach regionalny dyrektor ochrony środowiska dokonuje wpisu do rejestru.

Jeżeli w miejscu gdzie prowadzona była działalność mogąca powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, analiza dostępnych informacji wskazuje w wyraźny sposób, że w danym miejscu zanieczyszczenie nie występuje (np. są dostępne wyniki badań wskazujące na brak zanieczyszczenia), wówczas można uznać, że nie jest to teren, na którym występuje potencjalne historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi. Na tej podstawie regionalny dyrektor ochrony środowiska nie dokonuje wpisu i umarza wszczęte postępowanie. Natomiast w przypadku, gdy badania, o których mowa w art. 101e ust. 2 pkt 4 ustawy POŚ, wskazują na zanieczyszczenie, regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje decyzję o wpisie o potencjalnym historycznym zanieczyszczeniu powierzchni ziemi, a następnie dokonuje zmiany statusu terenu na potwierdzone historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.

Natomiast, zgodnie z art. 101f ust. 1 ustawy POŚ, w przypadku zaistnienia przesłanki wskazującej na potrzebę umieszczenia terenu w wykazie, o którym mowa w art. 101d ust. 6 ustawy POŚ, regionalny dyrektor ochrony środowiska może, w drodze decyzji nałożyć na władającego powierzchnią ziemi będącego podmiotem korzystającym ze środowiska, obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz wyznaczyć termin przedłożenia wyników tych badań.

Jak wynika z treści petycji, spółka Polagmet sp. z o.o., władająca działką oznaczoną nr ewid. 795/113 w oparciu o prawo użytkowania wieczystego nabyte przez poprzednika prawnego Spółki od syndyka masy upadłościowej Zakładów Metalurgicznych „Trzebinia” w dniu 9 czerwca 2003 roku. Zatem spółka, przy zachowaniu należytej staranności, powinna liczyć się z ryzykiem, że tereny po byłych zakładach metalurgicznych, gdzie prowadzona była działalność polegająca m.in. na proszkowaniu metali, mogą być terenami silnie zanieczyszczonymi. Przez ponad 100 lat (1893–1999) na tym terenie funkcjonowały zakłady metalurgiczne, których dosyć skomplikowana historia i zmienny profil produkcji wpłynęły na stan chemiczny środowiska wodno-gruntowego w tym rejonie. Podkreślić należy, że informacje dotyczące tych zakładów są powszechnie dostępne. Ponadto w dniu nabycia prawa użytkowania wieczystego do przedmiotowej działki przez poprzednika prawnego Spółki, obowiązywały przepisy ustawy POŚ - art. 106 w związku z art. 102 ustawy POŚ, które również zobowiązywały władającego powierzchnią ziemi do przeprowadzenia rekultywacji.

Co więcej, należy przypomnieć, że w świetle przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. *o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą wprowadzającą, podmioty dysponujące w dniu wejścia w życie ustawy Poś, tj. 1 października 2001 r., gruntami zanieczyszczonymi, których zanieczyszczenie to spowodował inny podmiot, miały możliwość zgłoszenia tego faktu staroście do dnia 30 czerwca 2004 r. Procedury wynikające z przepisów przejściowych umożliwiały w takim przypadku zwolnienie z odpowiedzialności właściciela gruntów, który nie dokonał ich zanieczyszczenia. Ponadto, zgodnie z przepisem art. 13 ustawy wprowadzającej, jeżeli podmiot obowiązany do rekultywacji zanieczyszczonej powierzchni ziemi (a zgodnie z Poś był nim władający powierzchnią ziemi) wykazał, że zanieczyszczenie nastąpiło przed dniem 1 września 1980 r., działania związane z rekultywacją mógł przeprowadzić w węższym zakresie. Opis przypadku gruntów firmy Polagmet sp. z o.o. wskazuje, że przedsiębiorca nie skorzystał z możliwości, które zapewniały przepisy przejściowe.

Wobec powyższego, postulaty wysuwane przez spółkę nie mogą zostać uznane za zasadne. Ministerstwo Klimatu nie widzi potrzeby zmiany przepisów ustawy POŚ w żądanym zakresie.

W Państwa piśmie zawarto również informację, że na terenie sąsiadującym z działką istnieje hałda odpadów żużli z pieców metalurgicznych, będąca pozostałością po działalności

Zakładów Metalurgicznych nr I w Trzebini i przez cały czas dochodzi do migracji zanieczyszczeń z tej hałdy do gleby, gruntów i wód podziemnych. Dodatkowo informuję zatem, że z uwagi na powyższe Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zwrócił się do Małopolskiego WIOŚ o przeprowadzenie rozpoznania terenu i dokonanie analiz w celu stwierdzenia wpływu na środowisko hałdy odpadów znajdującej się na dz. nr ew. 795/113 obręb Trzebinia, będących pozostałością po działalności Zakładów Metalurgicznych nr I w Trzebini.

Z poważaniem

Marzena Berezowska
Zastępca Dyrektora
Departament Gospodarki Odpadami
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:
Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego